

Regimentscanon van het Regiment Infanterie Johan Willem Friso

Een korte geschiedenis

Inhoud

Oprichting, afstamming en naamgeving 3

Geschiedenis en krijgsverrichtingen 5

De Belgische Opstand 5

Een lange 'vrede' 6

De Tweede Wereldoorlog 6

Nederlands-Indië 7

Tussen Indië en Libanon 7

Libanon 8

Een nieuw tijdperk, een andere krijgsmacht 9

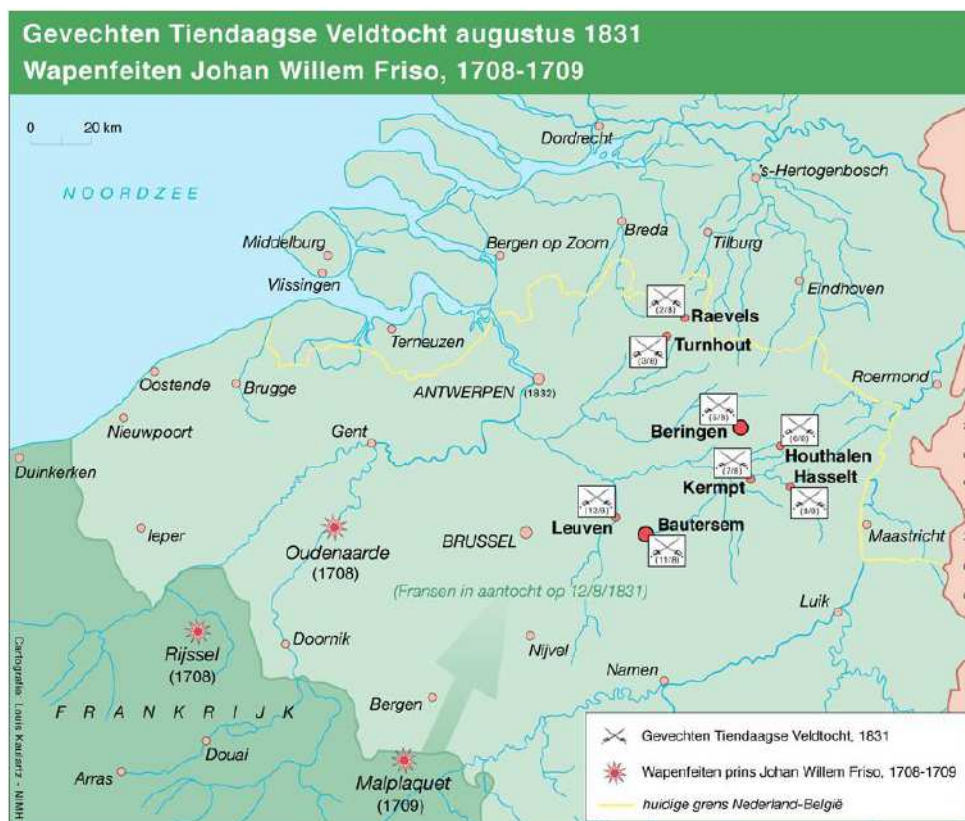
De Balkan 9

Afghanistan 10

Oprichting, afstamming en naamgeving

Het Regiment Infanterie Johan Willem Friso (RIJWF) deed op 1 juli 1950 zijn intrede in het Nederlandse leger. Dat gebeurde via twee Koninklijke Besluiten, die gingen over de vredessamenstelling van de Koninklijke Landmacht en de traditiehandhaving binnen haar regimenten. De zogenoemde nummerregimenten, het 1e tot en met het 11e Regiment Infanterie, werden opgeheven en vervangen door een aantal met een naam aangeduide regimenten, zoals Johan Willem Friso. Als naamregiment bestaat JWF dus ruim zestig jaar. Tegelijkertijd zet het regiment de traditie voort van twee van de verdwenen nummerregimenten van de Koninklijke Landmacht: het 1e Regiment Infanterie en het hieruit ontstane 9e Regiment Infanterie (1 RI en 9 RI). Daarmee is het erfgenaam van een traditie die teruggaat tot 1814, toen na de Franse overheersing de onderdelen ontstonden die de basis vormden van het huidige Nederlandse leger.

Naast het oprichtingsjaar 1950 en de voortzetting van een traditie die terugvoert tot 1814, speelt ook het jaartal 1577 een belangrijke rol in de traditiebeleving van het regiment. Op 30 augustus van dat jaar richtte de toenmalige stadhouder van Friesland, Groningen, Drenthe en Overijssel, George de Lalaing graaf van Rennenberg, een regiment op. Bijna vierhonderd jaar later werd in het Koninklijk Besluit van 12 maart 1977 nr. 101 het Regiment Rennenberg aangemerkt als het oudste stamonderdeel van 1 RI en daarmee van RIJWF. Sindsdien wordt het Regiment Infanterie Johan Willem Friso beschouwd als het oudste infanterieregiment van het Nederlandse leger.

Ten slotte is er de naamgever van het regiment, prins Johan Willem Friso van Nassau-Dietz (1687-1711), die net als Rennenberg de functie van stadhouder van de noordelijke gewesten bekleedde. Deze telg van de Friese tak van de Nassaus was stadhouder van Friesland, Groningen en Drenthe van 1696 tot zijn dood in 1711. Na het overlijden van de kinderloze koning-stadhouder Willem III in 1702 erfde hij de titel Prins van Oranje. Het Koninklijk Huis stamt rechtstreeks van hem af. Johan Willem Friso voelde zich al vroeg geroepen tot het militaire vak. Hij bezat zelf een cavalerie- en een infanterieregiment (deze regimenten heetten beide Nassau-Friesland – later Oranje-Friesland – maar zijn geen stamonderdeel van het huidige regiment).

Johan Willem Friso, Prins van Oranje en de Nassau, met een paard en wagen, te Utrecht, 16. 14. 1711.

In 1703 mocht de vijftienjarige prins, zonder militaire rang, met het Engels-Nederlandse leger mee op veldtocht. Vier jaar later had hij voor het eerst een actief aandeel in de strijd die de Nederlanders en de Engelsen tijdens de Spaanse Successieoorlog (1702-1713) tegen Frankrijk uitvochten, vooral bij

gevechten te Oudenaarde, Rijsel (beide 1708) en Malplaquet (11 september 1709). Bij deze laatste slag speelde Johan Willem Friso een opvallende rol. Hij was al opgevallen door zijn initiatiefrijke optreden en zijn doorzettingsvermogen, maar in dit treffen, dat uiteindelijk in het voordeel van de geallieerden uitviel, voerde hij op onverschrokken wijze de Staatse bataljons aan tegen de veel sterkere Franse rechterflank. Toen de prins op 14 juli 1711 op weg naar Den Haag het Hollands Diep wilde oversteken, sloeg zijn schip tijdens een storm om. Daarbij kwam deze veelbelovende militair, pas 23 jaar oud, door verdrinking om het leven.

Johan Willem Friso is gekozen als naamgever van het regiment om de verbondenheid aan te geven met de noordelijke provincies, waar 1 RI sinds 1868 gelegerd is geweest, evenals het in 1903 uit 1 RI voortgekomen 9 RI. De militairen voor deze regimenten werden voornamelijk gerekruteerd uit de provincies Friesland, Groningen en Drenthe. Enkele oudere stamonderdelen waren in de loop van de eeuwen ook al enige tijd in de noordelijke provincies gelegerd. Het Regiment Rennenberg stond in de periode 1584-1620 onder bevel van een ander lid van de Friese Nassaus, namelijk Willem Lodewijk (1560-1620), die stadhouder was van Friesland, Groningen en Drenthe.

Geschiedenis en krijgsv verrichtingen

De Belgische Opstand

In het jaar 1830 werd duidelijk dat de eenheid van Noord- en Zuid-Nederland onhoudbaar was geworden. Op 25 augustus 1830 brak te Brussel een volksoproer uit. Koning Willem I besloot tot militair ingrijpen. De afscheiding van België zorgde voor een flinke uitdunning van de gelederen in het Nederlandse leger. Soldaten uit de zuidelijke provincies namen dienst in het nieuwe Belgische leger. De restanten van het Nederlandse leger werden gereorganiseerd en aangevuld met dienstplichtigen en vrijwilligers. Zo ging de 1e Afdeling Infanterie op in de 12e. Dit gebeurde na de 'sterke bezetting' van Brussel in september 1830. Bij die aanval op Brussel werd een stamonderdeel van het Regiment Infanterie Johan Willem Friso ingezet (derde bataljon van de 9e Afdeling Infanterie).

De Belgen hielden voet bij stuk en zagen zich gesteund door de grote mogendheden. Koning Willem I wenste zich niet neer te leggen bij de opdeling van het koninkrijk. Hij gelastte een militaire actie, later bekend als de Tien-daagse Veldtocht, tegen de opstandelingen. Tijdens de veldtocht werden drie bataljons ingezet die nu deel uitmaken van de traditie van het regiment. Eén bataljon onderscheidde zich tijdens gevechten met het Belgische leger bij Beringen en Boutersem. Ondanks de veldtocht werd de Belgische onafhankelijkheid een feit, maar koning Willem I verordende dat de Citadel van Antwerpen en enkele forten

ten noorden van Antwerpen bezet bleven. In de laatste maanden van 1832 belegerde een Franse troepenmacht de citadel. De commandant van de citadel, luitenant-generaal D.H. baron Chassé, gaf de vesting op 23 december over toen hij inzag dat een verdere verdediging nutteloos was. Tot de traditie van het regiment behoort een bataljon dat onderdeel was van de bezetting van de citadel.

Een lange 'vrede'

Na 1839 werd het Nederlandse leger verkleind en gereorganiseerd. In dat jaar ontstond, door omnummering van de 12e Afdeling Infanterie, de 1e Afdeling Infanterie. Twee jaar later werd het een regiment genoemd en nog eens twee jaar later kwam één bataljon van 9 RI bij het regiment. De andere bataljons van 9 RI werden bij 2 RI en 8 RI ondergebracht. Op het Europese toneel namen de spanningen vanaf de jaren tachtig van de negentiende eeuw geleidelijk aan toe. De grote mogelijkheden vergrootten stapsgewijs hun militaire potentieel. In de periode 1903-1913 nam ook in Nederland de troepensterkte toe. De gedachte hierachter was dat ons land met een groter leger beter in staat zou zijn een eventuele schending van de neutraliteit tegen te gaan. In 1903 werd dan ook uit de gelederen van 1 RI opnieuw een negende infanterieregiment opgericht. In 1913, dus een jaar vóór de Eerste Wereldoorlog, zijn uit deze onderdelen weer nieuwe regimenten ontstaan, namelijk 12 RI uit 1 RI en 20 RI uit 9 RI. Tijdens de mobilisatie in 1914 werden uit deze vier bataljons nog acht landweerbataljons gevormd.

In de periode van 1840 tot net na de Eerste Wereldoorlog speelde het leger een prominente rol bij de ordehandhaving in Nederland. Het had niet alleen een repressieve taak zoals bij het neerslaan van bijvoorbeeld voedseloproeren, maar werd in veel gevallen ook preventief ingezet bij kermissen, optochten en wedstrijden. Het leger vulde de hiaten in de gebrekkige burgerlijke politiezorg op. Het leger kwam in het tweede deel van de negentiende eeuw slechts enkele malen in actie in het kader van zijn oorlogstaak. Het werd in 1859 (met het oog op de oorlog tussen Frankrijk en Oostenrijk) gedeeltelijk en in 1870 (Frans-Duitse oorlog) volledig gemobiliseerd. Ook in augustus 1914 mobiliseerde de Nederlandse krijgsmacht. Die mobilisatie zou vier jaar duren.

De Tweede Wereldoorlog

In 1922 ging het kabinet over tot een drastische verlaging van de defensieuitgaven. De vier regimenten (1, 9, 12 en 20 RI) werden depoteenheden, oftewel opleidingseenheden voor dienstplichtigen. In de tweede helft van de jaren dertig ging de Nederlandse regering, wegens de toenemende spanningen in Europa, over tot uitbreiding van het leger. Zo werden uit het stamregiment 1 RI de infanterieregimenten 25 RI en 36 RI gevormd; uit 9 RI kwamen 33 RI en 44 RI voort. Verder leverden 1, 9, 12 en

20 RI vier grensbataljons. Dergelijke eenheden werden bij verhoogde waakzaamheid in de grensstreken ingezet en vormden het scherm waarachter het leger in goede orde kon mobiliseren. Alle genoemde eenheden namen bij de mobilisatie van 1939 hun gevechtsposities in. Zij werden ingezet ten noorden van de grote rivieren, onder meer in de Grebbelinie. Toen op 10 mei 1940 de strijd losbarstte, speelden de stamonderdelen van het regiment vooral een rol bij het afslaan van de luchtlandingen rondom Den Haag en bij de verdediging van de noordelijke provincies. De verdediging van de Wonsstelling (Friesland) en de verdediging van de brug over de Lutterhoofdwijk (Drenthe) zijn hier voorbeelden van. Op 15 mei 1940 kwam door de capitulatie van het leger een eind aan de strijd. Hierop volgde de Duitse bezetting, die pas vijf jaar later ten einde kwam.

Nederlands-Indië

Vanaf het najaar van 1945 zond Nederland grote aantallen oorlogsvrijwilligers en dienstplichtigen naar Nederlands-Indië. Op 17 augustus, twee dagen na de capitulatie van Japan, was de *Republik Indonesia* uitgeroepen. De troepen hadden de opdracht het Nederlands gezag in de Indische archipel te herstellen en de Nederlanders in Nederlands-Indië te beschermen. Aan de inzet aldaar nam een groot aantal bataljons van 1 en 9 RI deel, waaronder de oorlogsvrijwilligersbataljons 'Friesland' (1-9 RI) en 'Drenthe' (1-1 RI). Een roerige en gewelddadige tijd brak aan, die eind 1949 werd afgesloten met de overdracht van de soevereiniteit aan Indonesië. Het aan RIJWF toegekende vaandelopschrift 'JAVA EN SUMATRA 1946-1949' herinnert aan deze tijd. De afmattende patrouilles, de slijtage van het materieel en de constante spanning vergden veel van de soldaten.

Tussen Indië en Libanon

Zoals eerder vermeld vond de oprichting van het Regiment Infanterie Johan Willem Friso op 1 juli 1950 plaats. Dit gebeurde naar aanleiding van een Koninklijk Besluit dat de vredessamenstelling van de Koninklijke Landmacht regelde. Op 8 oktober 1951 reikte koningin Juliana het vaandel uit aan de toenmalige regimentscommandant, kolonel E. Lindeboom. De traditie van het regiment werd vanaf het begin van de jaren vijftig onder andere voortgezet bij 422 Bataljon Infanterie JWF. Als legering kreeg het bataljon in 1953 de Adolf van Nassaukazerne in Zuidlaren, dat de rest van de Koude Oorlog als thuisbasis zou blijven fungeren. De plek waar dienstplichtigen hun basisopleiding genoten, het opleidingsdepot van JWF, was onder andere in Steenwijk en Roermond gevestigd.

Op 18 juli 1957 kreeg het bataljon tijdens de oefening *Vale Ouwe* een andere aanduiding en keerde het in Zuidlaren terug als 44 Bataljon Infanterie JWF. In 1960 ging het 44 Pantserinfanteriebataljon JWF heten. Het bataljon werd in 1966 uitgerust met het gepantserde wielvoertuig YP 408. In de loop van 1987 kwam hiervoor de YPR 765 in de plaats.

Libanon

In oktober 1965 besloot Nederland zijn aanbod van militaire eenheden aan de Verenigde Naties (VN) verder uit te breiden. De bevelhebber der Landstrijdkrachten (BLS) wees toen onder andere 44 Pantserinfanteriebataljon JWF aan om permanent beschikbaar te zijn voor VN-operaties. Ons land leverde hiermee op papier de grootste militaire bijdrage van alle aangesloten naties. Dienstplichtigen die bij dit VN-bataljon wilden dienen, konden dat tijdens de dienstkeuring kenbaar maken. Zij kregen tijdens hun opleiding een aanvullende opleiding voor VN-taken. Toen in 1977 de eerste oefening voor dienstplichtigen werd verkort, kwam het speciale oefenprogramma te vervallen. Hiervoor in de plaats kregen de dienstplichtigen voortaan alleen nog maar een paar uur voorlichting over de VN-taak.

In januari 1979 werd 44 Pantserinfanteriebataljon JWF aangewezen om in de *United Nations Interim Force In Lebanon (UNIFIL)*, in het zuiden van Libanon de strijdende partijen uit elkaar te houden. De naam waaronder 44 Painfbat deel ging uitmaken van UNIFIL was *Dutchbatt*. In maart 1979 vertrok de hoofdmacht naar Libanon, in oktober 1983 kwam aan deze bataljonsinzet een einde. Eén compagnie (*Dutch Infantry Company*) bleef nog tot 19 oktober 1985 in het UNIFIL-gebied. In totaal zijn in de 6,5 jaar circa 9.000 militairen onder JWF-vlag uitgezonden. De eerste commandant van *Dutchbatt*, luitenant-kolonel E.H. Lensink, ontving in 1981

de Prins Mauritsmedaille. In 1983 werd door de BLS aan de uitgezonden eenheid het Bronzen Schild uitgereikt. Dit is de hoogste groepswaardering die eenheden van de Koninklijke Landmacht kunnen krijgen. Verder kende de Carnegie Stichting voor het optreden van de Nederlandse militairen in Libanon de prestigieuze Wateler Vredesprijs toe (1985). Tot slot ontvingen in 1988 alle *UN Peacekeeping Forces*, dus ook UNIFIL, de Nobelprijs voor de Vrede.

Een nieuw tijdperk, een andere krijgsmacht

In 1989 kwam er door ingrijpende veranderingen in de Sovjet-Unie en de andere Oost-Europese staten een einde aan de Koude Oorlog. Twee jaar later besloot het Nederlandse kabinet tot inkrimping van de krijgsmacht (Defensienota 1991). Hierop werd 44 Pantserinfanteriebataljon mobilisabel gesteld. Dat gebeurde op 16 april 1992 op de Brink in Zuidlaren, ten overstaan van de plaatselijke bevolking. De traditie van het regiment ging daarbij over naar 43 Pantserinfanteriebataljon in Assen. Ook werden alle monumenten in Zuidlaren, waaronder het Libanonmonument, en de regimentsverzameling naar de Johan Willem Frisokazerne in Assen verplaatst. De Adolf van Nassaukazerne in Zuidlaren werd gesloten en afgestoten.

De verdere inkrimping van de landmacht en de overgang naar een beroepsleger zorgden ervoor dat in 1994 ook 43 Pantserinfanteriebataljon werd opgeheven. De formele opheffing van het regiment gebeurde bij Koninklijk Besluit van 29 juli 1994 (Staatsblad, 618). De traditie werd ter ruste gelegd. De BLS, luitenant-generaal H.A. Couzy, nam het vaandel in en droeg het over aan het Infanteriemuseum te Harskamp, waar het werd opgelegd. Ook het Libanonmonument verhuisde naar de Harskamp. De overige monumenten bleven op de kazerne in Assen, vanwege hun regionale functie.

De zogeheten herschikking van de gevechtskracht in 1998 leidde ertoe dat 44 Pantserinfanteriebataljon en de traditie van het Regiment Infanterie Johan Willem Friso weer in ere werden hersteld. Op de Johannes Postkazerne te Havelte werd op 1 juli 1999 44 Pantserinfanteriebataljon door de BLS, luitenant-generaal M. Schouten, weer paraat gesteld en ingedeeld bij 43 Gemechaniseerde Brigade. Dit gebeurde door op een speciaal bataljonsappel het vaandel aan de nieuwe regimentscommandant, luitenant-kolonel H.J. Maijers, uit te reiken.

De Balkan

Van november 2000 tot mei 2001 is 44 Pantserinfanteriebataljon opnieuw uitgezonden, ditmaal naar Bosnië als onderdeel van de NAVO *Stabilisation Force* (SFOR 9). Aan deze missie nam het gehele bataljon deel. Drie jaar later ging RIJWF nogmaals naar Bosnië, als SFOR 17. De A-compagnie werd gedurende zes maanden ingezet. Tijdens die rotatie nam de EU de operatie over van de NAVO, waardoor de missie EUFOR 1 ging heten.

Afghanistan

Zeventig militairen zijn in 2004 ingezet ter ondersteuning van *Provincial Reconstruction Teams* in Baghlan en Kunduz. In het kader van de ISAF-missie in Zuid-Afghanistan leverde het bataljon in 2006 een versterkte compagnie voor de *Deployment Task Force*. Eveneens in 2006 werd een compagnie toegevoegd aan de eerste rotatie van de *battlegroup* in Uruzgan. Tussen november 2007 en april 2008 trad het bataljon in de provincie Uruzgan op als *Battlegroup 5*. Zowel de staf als de twee gemechaniseerde compagnieën waren van het 44e bataljon. Ten slotte leverde de 44 Painfbat vanaf augustus 2011 tot april 2012 twee maal een compagnie voor de infanterieondersteuningstaak binnen de *Police Training Group* in de Noord-Afghaanse provincie Kunduz.

